

Dosarul nr. 1ra-643/16

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

05 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în următoarea componență:

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Ion Guzun

judecând în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de partea vătămată Șalin Andrei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2015, în cauza penală în privința lui

Dondea Andrei Alexei, născut la
10.11.1980, originar din sat. Seliște, r-nul
Orhei, domiciliat în or. Orhei, str. Vasile
Lupu, 55,

Termenii de examinare a cauzei:

Prima instanță: 14.01.2015 - 30.06.2015;

Instanța de apel: 10.08.2015 - 27.11.2015;

Instanța de recurs: 09.02.2016 - 05.04.2016.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei din 30 iunie 2015, *cauza fiind examinată în baza art. 364¹ Cod de procedură penală*, Dondea Andrei a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 151 alin. (1) Cod penal, fiindu-i numită pedeapsă sub formă de 5 (cinci) ani închisoare, cu ispășirea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

Conform art. 90 Cod penal, pedeapsa stabilită lui Dondea Andrei, a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 1 (un) an.

Acțiunea civilă a fost admisă parțial și s-a încasat de la Dondea Andrei în beneficiul lui Șalin Andrei - prejudiciul material - 5 805 lei 64 bani, cheltuielile de asistență juridică - 2 500 lei și prejudiciul moral - 30 000 lei, în rest acțiunea civilă a fost respinsă.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că la 17.08.2014, aproximativ ora 10.30, Dondea Andrei avînd scopul vătămării intenționate a integrității corporale și sănătății lui Șalin Andrei, conștientizînd caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale și urmările prejudiciabile care puteau surveni, aflîndu-se în scara blocului de locuit nr. 55 din str. V. Lupu, or. Orhei, fiind de mai mult

timp în relații ostile cu vecinul său Șalin Andrei, demonstrativ, a inițiat cu acesta un conflict verbal, în cadrul căruia, intenționat, a aruncat în direcția ultimului cu o căldare din metal lovindu-l în față, cauzându-i astfel victimei, conform raportului de expertiză medico-legală nr. 269/D, leziuni corporale sub formă de fractura laminei cribroasă pe dreapta, fractura osului nazal drept, edem al țesuturilor moi perioculare pe dreapta, contuzia globului ocular drept gr. III, hemoftalm, cauzate de la acțiunea unui obiect dur contondent care putea fi o căldare din metal, care au determinat pierderea vederii la ochiul drept, ce au determinat o incapacitate permanentă de muncă de 35% (mai mult de 1/3), calificate drept vătămare corporală gravă.

3. Sentința a fost atacată cu apel de partea vătămată Șalin Andrei, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatului să-i fie aplicată o pedeapsă reală cu executare în penitenciar. Totodată a solicitat a fi satisfăcută și acțiunea civilă integral cu încasarea prejudiciului moral, material și cheltuielilor de judecată în beneficiul său.

În motivarea apelului a invocat:

- infracțiunea a fost comisă de către inculpat fără nici un motiv sau temei;
- el a pierdut capacitatea de muncă pe toată viața, a rămas fără un ochi, ceea ce nu-i v-a permite vre-o dată să lucreze ca conducător auto;
- este invalid pe toată viața și nu v-a putea beneficia de frumusețea naturii în toată amploarea și profunzimea ei;
- capacitatea sa de muncă nu mai poate fi restabilită și v-a fi semiorb pe toată viața;
- pedeapsa aplicată inculpatului este prea blândă în coraport cu suferințele provocate;
- paguba morală încasată este exagerat de mică în comparație cu durerile fizice și psihologice provocate de Dondea Andrei.

La 25.11.2015, partea vătămată Șalin Andrei a depus un apel suplimentar în ședința instanței de apel, prin care de asemenea a solicitat casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care a-i stabili inculpatului pedeapsa cu excluderea art. 90 Cod penal, iar în latura civilă, a încasa din contul inculpatului în beneficiul său a prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei. Totodată a solicitat a admite cererea de extindere a cuantumului pretențiilor materiale, prin care a cerut încasarea de la Dondea Andrei în beneficiul său a despăgubirilor suplimentare, care constau în cheltuieli de tratament conform rețetelor și bonurilor de procurare a medicamentelor pentru perioada 29.06.2015 - 10.11.2015 în sumă de 5 228, 91 lei, cheltuielile de transport legate de investigațiile medicale și tratament în mun. Chișinău în sumă de 1 242 lei, efectuarea intervenției chirurgicale - implantul irisului artificial + PF în centrul medical specializat "Ovisus" - 30 110 lei, tratamentul dentar - 50 000 lei și cheltuielile de judecată.

A indicat că încasarea suplimentară a prejudiciului material provocat de acțiunile inculpatului se atribuie la cheltuielile care nu au fost prezentate în prima instanță, deoarece au survenit după depunerea acțiunii civile.

4. Potrivit textului dispozitivului deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2015, s-a dispus:

”A respinge ca nefondat apelul părții vătămate Șalin Andrei declarat împotriva sentinței Judecătorei Orhei din 30 iunie 2015, în cauza lui Dondea Andrei.

A admite în principiu acțiunea civilă suplimentară adresată în Curtea de Apel Chișinău în cadrul judecării apelului, de către partea vătămată Șalin Andrei, urmînd ca să fie adresată în instanța civilă.”

4.1 În argumentarea soluției adoptate, instanța de apel a concluzionat că acțiunile inculpatului Dondea Andrei just au fost încadrate în baza art. 151 alin. (1) Cod penal și just a fost soluționată acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Șalin Andrei.

Colegiul a menționat că la stabilirea cuantumului despăgubirilor, instanța de fond a ținut cont de circumstanțele stabilite la caz, consecințele infracțiunii și posibilitățile financiare reale ale inculpatului. Suma de 30 000 lei încasată de instanța de fond în contul restituirii prejudiciului moral, instanța de apel 1-a considerat proporțional celor comise de inculpat și optimal în situația dată, Colegiul neavînd temei pentru admiterea apelului părții vătămate în această parte.

Cu referire la prejudiciul material solicitat suplimentar, instanța de apel a relatat că partea vătămată a menționat că, sumele solicitate urmează să fie achitate ulterior, deoarece pînă la ziua examinării intervenția chirurgicală nu a avut loc și sunt niște calcule provizorii.

Avînd în vedere aceste circumstanțe, Colegiul a considerat rațional de a admite în principiu noua acțiune civilă în ce privește cuantumul prejudiciului material legat de tratamentul părții vătămate Șalin Andrei, explicîndu-i dreptul pătimitului de a se adresa instanței civile, după intrarea în vigoare a hotărîrii date, cu calcule concrete, în baza actelor ce ar putea confirma cheltuielile deja suportate.

5. Decizia menționată este atacată cu recurs ordinar de partea vătămată Șalin Andrei, care invocînd temeiurile prevăzute de art. 427 alin.1 pct. 6), 10), și 16), solicită casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, într-un alt complet de judecată.

În motivarea recursului indică:

1) instanța de apel în partea descriptivă a deciziei nu s-a expus asupra apelului declarat în latura pedepsei. Contrar prevederilor art. 417 alin. (1) pct.8) Cod de procedură penală instanța nu a indicat temeiurile de fapt și de drept, care au dus la respingerea apelului în latura pedepsei și motivele adoptării acestei soluții.

2) instanța de apel urma să admită integral acțiunea civilă suplimentară deoarece cuantumul despăgubirilor cerute a fost determinat în cerere cu efectuarea calculelor și cu anexarea probelor. Nici inculpatul nici procurorul nu au înaintat obiecții la sumele cerute de el, astfel nefiind necesitatea de administrare a unor probe suplimentare.

3) practica Curții Supreme de Justiție denotă soluționarea acțiunii civile prioritare în cadrul cauzei penale. Soluția de admitere a acțiunii în principiu și trimiterea pentru soluționarea ei în instanța civilă trebuie privită ca o excepție nu ca regulă (decizia CP al CSJ din 01.12.2009 în care se susține poziția instanțelor judiciare inferioare de soluționare a acțiunii civile în cadrul procesului penal).

5.1 Referință pe marginea recursului a depus procurorul prin care solicită respingerea acestuia deoarece criticile formulate prin care se susține că la stabilirea pedepsei inculpatului au fost ignorate prevederile art. 61,75 Cod penal, au format obiect de discuție la judecarea cauzei în apel și cărora instanța le-a dat o motivare corespunzătoare, argumentată și pe larg expusă în decizie. Este fondată și concluzia instanței de apel cu privire la soluționarea acțiunii civile, ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite părții vătămate, să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

6. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează asupra admiterii acestuia din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art. 414 Cod de procedură penală, *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial.

Colegiul penal constată că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel și anume:

Prevederile art. 414 alin. (5) Cod de procedură penală nu au fost respectate de instanța de apel la examinarea apelului declarat de partea vătămată, pentru care motiv, în baza temeiului invocat, prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, urmează a fi casată decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, deoarece această eroare judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Astfel, pornind de la motivele recursului ordinar declarat rezultă că, în decizia instanței de apel nu este nici o expunere asupra cerinței apelantului referitor la pedeapsa stabilită inculpatului, conținutul deciziei referindu-se doar la cealaltă cerință a apelantului, care ține de acțiunea civilă.

Mai mult ca atât, potrivit dispozitivului deciziei, instanța de apel a dispus respingerea ca nefondat a apelului declarat, iar conform alineatului 2 al aceluiași dispozitiv, Colegiul a dispus a admite în principiu acțiunea civilă suplimentară înaintată de către partea vătămată în cadrul examinării apelului. Astfel, Colegiul consideră alogică poziția instanței de apel în situația în care apelul declarat se respinge iar acțiunea civilă suplimentară înaintată se admite, or instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, urmează a adopta una din deciziile expres prevăzute la art. 415 Cod de procedură penală.

În aceeași ordine de idei, Colegiul mai reiterează că în cadrul examinării cauzei în procedura simplificată, în cazul adoptării sentinței de condamnare, instanța de judecată se va pronunța asupra acțiunii civile, în cazul în care inculpatul o recunoaște integral. În cazurile prevăzute de art. 225 alin.(3) Cod de procedură penală, instanța poate să admită în principiu acțiunea civilă. În alte cazuri instanța de judecată lasă acțiunea civilă fără soluționare în procesul penal, fapt ce nu împiedică persoana care a inițiat acțiunea civilă de a o intenta în ordinea procedurii civile în conformitate cu prevederile art. 221 alin.(5) Cod de procedură penală.

Este de menționat faptul că hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

În atare situație, Colegiul penal lărgit consideră, că decizia instanței de apel contravine prevederilor art. 414 ,417, 419 Cod de procedură penală.

Reieșind din cele expuse, instanța de recurs concluzionează, că erorile procesuale admise de către Curtea de Apel cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și nu pot fi reparate de către instanța de recurs în prezenta procedură, or instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza

pe fond, substituind instanța care a judecat apelul cu încălcarea prevederilor procesual penale.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 414 al. (5) și 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel, să verifice și să aprecieze profund probele administrate în instanța de fond și cea de apel în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

Rezumând cele menționate, încălcările enunțate determină incontestabil Colegiul lărgit să concluzioneze asupra necesității de a casa decizia instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de partea vătămată Șalin Andrei, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 noiembrie 2015, în cauza penală în privința lui Dondea Andrei și dispune rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia publicată integral la 26 aprilie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Ion Guzun